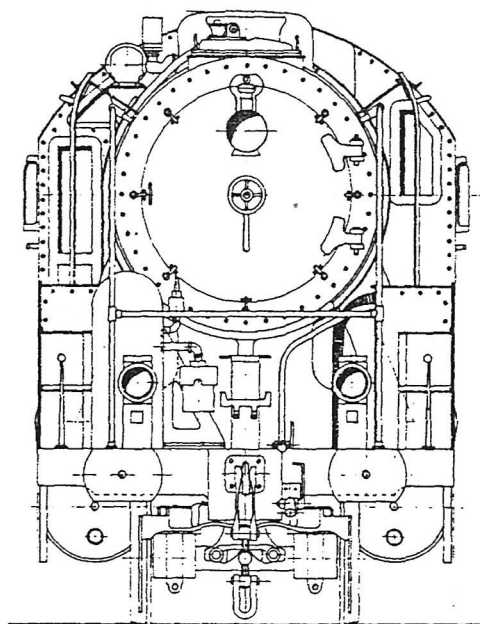

125 JAAR
SPOORWEGEN IN NOORD - LIMBURG

125 JAAR SPOORWEGEN IN NOORD-LIMBURG

[Handwritten signatures]

Dr M. Van der Eycken

H. De Bot

J. Schuermans

Woord vooraf

“In de stille Kempen, op de purperen hei” zong Armand Preudhomme, maar deze stilte werd in de Noorderkempen reeds vroeg verbroken.

Een eerste maal gebeurde dit bij de aanleg van het “Canal du Nord” bijgenaamd het Napoleonkanaal in 1808, hetwelk maar gedeeltelijk werd verwezenlijkt. In 1815 kwam er een einde aan de Franse overheersing in onze streken door de slag van Waterloo.

Een tweede maal voor de aanleg van de Zuid-Willemsvaart in 1826, waarbij het voedingskanaal voor het Canal du Nord werd verbreed en uitgediept, gevolgd door het kanaal Bocholt-Herentals in 1843.

Toen dan in de zestiger jaren van de vorige eeuw de spoorweg Hasselt-Eindhoven werd aangelegd was het met de spreekwoordelijke stilte voorgoed gedaan.

Een tiental jaren later kwam er dan de spoorweg Antwerpen Mönchengladbach bij. Op dat ogenblik was de Noorderkempen uitgegroeid tot een kruispunt van twee belangrijke internationale spoorassen, die elkaar kruisten in Neerpelt.

Als in 1985 de NMBS overging tot verdere afbraak van het emplacement Hamont rees onmiddellijk het idee om wat nog bestond vast te leggen voor de toekomst. Contacten werden dan gelegd met de spoorwegen en het Rijksarchief te Hasselt, het kadaster te Neerpelt en menig ander persoon in de Noorderkempen.

Alzo werd het idee geboren tot het maken van deze brochure.

In deel 1 behandelt Dr M. Van der Eycken de geschiedenis van de Limburgse spoorwegen in het algemeen, de spoorwegen van de Luik-Limburg maatschappij en de Grand Central Belge in het bijzonder.

In deel 2 bespreekt Dhr H. De Bot de voornaamste locomotieven van de L.L. en schetst een beeld van de stations van beide maatschappijen.

Deel 3 geeft een overzicht van de verschillende Noord Limburgse stations vanaf hun ontstaan en hun verdere ontwikkeling wat betreft : sporenplannen, gebouwen en dergelijke.

Deel 4 is het foto gedeelte waarin zoveel mogelijk materiaal verzameld werd om een algemeen overzicht te krijgen van de evolutie van de spoorwegen in onze regio.

Ik wil dan ook langs deze weg volgende personen bedanken :

Dr. M. Van der Eycken, diensthoofd van het Rijksarchief te Hasselt, en Dhr. H. De Bot voor hun spontane medewerking.

Dhr. W. Vandevelde, NMBS, voor het terbeschikking stellen van diverse oude plannen.

Het personeel van het kadaster te Neerpelt, voor het terbeschikking stellen van hun archief.

Dhr. A. Peeters, heemkundige kring Hamont, voor het reproduceren van de foto's.

De NV Schoemaco, de Algemene Ondernemingen Schoemans, de Firma Hegge en de Toeristische Dienst van de gemeente Neerpelt voor hun logistieke steun.

Pol Jamers, Computerclub Spoor Mol, voor het updaten en bewerken van deze teksten.

Alle andere medewerkers, spoorwegliefhebbers en personen die hun archief ter beschikking stelden.

Tot slot wordt met een zeker wantrouwen uitgekeken naar de toekomst van de "IJzeren Rijn", de laatste van de twee internationale spoorassen die elkaar kruisten in Neerpelt. Sinds 31 mei 1991 is de laatste "Huckepack" over de IJzeren Rijn gepasseerd. De hoop op overleving van de IJzeren Rijn ligt in Europese handen, zeker met de recente ontwikkelingen in Oost-Europa. Een onmetelijk hinterland voor de Antwerpse haven.

Sindsdien is het weer wat stiller geworden in de Noorderkempen. Zou Armand Preudhomme het dan toch geweten hebben wanneer hij zijn liedje schreef: "In de stille Kempen, op de purperen hei".

Namens het comité 125 jaar IJzeren weg in Noord-Limburg.

J. Schuermans

Bibliografie

- A. Dagant: *La Société de Saint-Léonard*, Luik 1980
- A. Dagant: Souvenir de la vapeur no 23 " *De locomotieven van Gent-Terneuzen*" in H.G. Hesselink " *De geschiedenis van de maatschappij Gent-Terneuzen en Mechelen-Terneuzen*. Kloosterzande 1982
- P. Labrijn: De Staatsspoorwegen Locomotieven overgenomen van de Luik-Limburgsche-Spoorweg in " *Spoor- en Tramwegen 15e jrg nr 3*, 1942
- H. Steffan: *Belgische Lokomotieven*. Wenen 1918
- H. Waldorp: *Onze Nederlandse Stoomlocomotieven in woord en beeld*. 7de druk. Alkmaar 1986
- J. Crijns: *Het spoorwegverkeer te Wijchmaal*. Tentoonstellingsbrochure 1989
- H. De Bot: *In een klein stationneke - De stations in de provincie Antwerpen*. Lier 1988
- H. De Bot: *De Belgische stations - diverse nummers TTZ-Actueel en LSV-tijdschrift*. Tongeren 1987-1991
- Editions GTF: *Le Rail passe par Liège*. Luik 1988
- P. Pastiels: *De stations van Weleer*. Brussel 1978
- H. Romers: *De spoorwegarchitectuur in Nederland 1841-1938* Zutphen 1981
- B. van Diepen: *Eindhoven-Valkenswaard-België: een vergeten spoorwegverbinding*. Op de Rails 1988-2
- M. Vermoten: *Spoortocht langs oude en nieuwe NS-stations*. De Kempen 1987
- J. Gielen : *De Zuid-Willemsvaart*, onuitgegeven thesis geschiedenis; Retorika 1968-1969. College Neerpelt
- J. Henkens : *Weert en het einde van WO I*; 't Weerter jaarboek 1988 p. 63-70
- T. Knevels, Ingenieur : J.F. Keelhoff p. 24,25 : " *Van Vruieger Joâren*" . nr. 4-1983
- P. Dambly : *Onze onvergetelijke stomers - Brussel* 1968
- H. Welter : *Antwerpen op het spoor*. Antwerpen 1986
- H. de Bot en R. Slegers: *Geschiedenis van het station en de Spoorwegen te Lier*. Lier 1985. Mondelinge overleveringen van diverse personen
- De Barometer* nr. 57 63/64 en MHO nieuws nr. 48 van 1973, 1974, 1986. Personeelsblad van de NV Metallurgie Hoboken-Overpelt en NV Overpelt-Plascobel.
- Met vriendelijke dank aan de heren H. Waldorp, R. Ankersmit en C. van Gestel

Verdere bronnen

Kadasteronderzoek te Neerpelt door J. Schuermans.
Documentatie van de dienst infrastructuur NMBS Hasselt.
NMBS Hasselt : Diverse oude plannen en dienstregelingen.

Iconografische bronnen.

Foto-en prentkaartcollecties van Hoeseltse Treinclub

Industrieel Erfgoed StTruiden

NMBS Brussel

Paul Pastiels

Henri Van Overschelde

Update en bewerking van teksten : Pol Jamers, Computerclub Spoor Mol